١٣٨١ - ՌԵՃԵՊ - Ջ - ԱԼԱԹՈՒՐԳԱ

ՄԱՍՏՈՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ - I - ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ - 1864

ՄԻ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ — ՍԿԶԲ ՆՈՒՄԵՐՈՅ — 576 — ՈՒՐԱԲԱԹ ՕՐ 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ — 1864

ՄԱՍՏՈՑ ՀԱՅԿԱՆ

Իշխող Սէնճուանը Հայաստան հերթ հաւիթա ճուանա Երզրէսի կիւնդէրի տաղթելուանաց տրը։

Սեռի բէշին օլարագ	140	ղուրուշ։
Ամիսը աղուզը բէկալիք	70	»
Իւր ալտուզ քէղալիք	40	»
Վէ պիր նուսխէսուս	3	

Տաշքարար Իշխան պէհէր նուսխէսուսնա փոսթախանէ դիմաղը մուճիւնէ խաճքէնի ալանուանաղը խառուեմէն պէյան օլունուր։

Իրանամը պէհէր արբաղը պիր տէֆալէգ 3 ղրշ.
Իքի տէֆա իշխան պէհէր տէֆարնա . . 2 »
Իւչ տէֆա իշխան պէհէր տէֆարնա . . 1½ »

Իւչ տէֆաման վիրատէ օլան, վէ զայէֆի ուզան իլանամի իշխան այրրնա բարարլրգ օլունուր։

Տաշքարան կէլէն մէքթուպ վէ իլանամին բօսխա մէասրիֆլիքի, կէ ծուսէրէնդէրին իւ գէրինէ օլաու դուրաս մահարատ պէյան օլունուր։

ՈՒՄԱՈՒՐԱՈՒ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ, ՊԷԼԷՏԻՅԷ, ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ՎԷ ՄԷՎԱՏՕՔ ԾԱՓԻԱՅԷ ՍԱՅՍԻՐԻՅԷ ՄՈՒՐԹԱԼԻՈՎ ՂԱԶԷԹԱ

ԱՍԻԹԱՆԷ 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Օսմանիէ մէկթիւպճիլիւյիւ, Խաղինէի էվրաղ միւտիրի ասպրզ սաատէթլու թահիր պէյ էֆէնտիյէ։

— Խաղինէի էվրաղ միւտիրլիյի, ռիւթպէի իւլա սընֆը սանիսի իլէ Մէհմէտ ալիվանը Հիւմայուն միւթէհայդան խիւլէֆասընատան սատատէթլու Մայուլլամիֆ պէյ էֆէնտիյէ։

— Իսլիմիէա գայիմմագամլըղը Օֆճա գայիմմագամը սապրզ սատատէթլու Բայիֆ պէյ էֆէնտիյէ։

— Հոքքաբարի գայիմմագամլըղը, Նէյսէ գայիմմագամը էսպրզ սատատէթլու Բաշիա բաշայէ։

Պաղը վիւքէլայը ֆախխամ վէ սիւֆէրայը սիւվէլը միւթէխասսիս իլէ միւթէպէրանը թիւճարմէվճուա օլուսգլարը հալսէ, կէչէն բաղար էրթէսի կէճէսի։ Ռուսիա սէվլէթինին Տէր սատատէթ սէֆարէթիատէ սինատ պիր սուսուսէ վէ պարօ թէրթիպ գըլընմըշ, վէ մէշհուր հօգաղաղ Հէրման տախի իճրասը սէնատի միւթէհայիրէ իլէ մէշիր տիր։

— Ինգիլիզ սէֆիրի Սըր Հէնրի Պուլվըր, Լէթինատէ զայէթ տաղը խասթա սիւշիւպ, մուսախսարէն թէհլիքէսէն պէրի օլմուշ իսէատէ իբի իւչ հաֆթա տանա, Լսիթանէյէ կէլէճէյէ իշլեթիլիր։

— Կէնէն ճուսմատ էրթէսի սախշամը, օն օն իքի եաշընատա Իսպանիւոլը պիր Ռում չօճուղու քէօրիւ գաբունաճաղը սրրատա գարշույա ամէլար իքէն սիւշիւպ, եալընրդ պաշը ալշարրատա գալարաղ վիճուսի ատասընա գրարլմասը իլէ եամ եասը օլմուշ. վէ սէրադապ գուրթարրլաղ պիր էճզախանէյէ կէօթիւրիւմիւշ իսէատէ, մուսլիճէ քեսար իթմէսինին սէն վէֆաթ իթմէսի, քէմալը թէէսսիֆ իլէ հիքեայէ օլունուր։

— Թուսնուս իւմէրասընատան սատատէթլու Խայրէտտին բաշա հաղրէթլէրի, մէմուրէն կէչէն ճիւմատա կիւնիւ Լսիթանէյէ մուվասէլէթ իլէմիշ տիր։

— Ֆրանսըզ Մէճլիսի գումբանասը վաքօրլարընատան Մէրիա նամ վաքօր կէչէն հոկտեմբերին օն իքինատէ Իսկէնտէրիյէսէն Մարսիլյէյէ կէլիրքէն էնկին սէնիզատ վաքօրսուն Հէլլա Թապիր օլունան վէ գրընատա օլան վիրասընա պիր զարպ վապ ի օլուսգ, աչրգ վէ տէրին սէնիզատ պէօյլէ գարայա օթուրուր կիպի պիր զարպման հէր քէս վէսվէսէ իսիւպ, մուքինայը տուրատուրուրլար, վէ սանսաղ էնտիրիպ եօգլարլար քի, պիր պէօյիւք պաղրգ վիրայա չարբրգ եարանմըշ, վէ վիրա իլէ վիրա խաղնէսի արասընա սրգրշմըշ գալմըշ. քէք չօգ զահմէթլէ պաղրգը օրատան չրգարրգ կիւկէրթէյէ էքէրլէր վէ իւչ սէօրթ պին օրգա կէլիր օն օն իքի արշին պէօյնատա պիր պաղէնա օլուսղու Թէպէյիւն իսէր։

Պէօյլէ պիր վուգուսթը, պահրկէ Թէվարիխնատէ հէնիւզ զիքրի եօղուսմուշ։

— Տիւնէանընէն էն պաթալ Թօփլարը Լմէրիգատա օլուսգ, պունլարատան տախի էն պաթալը եանի սիւնեեանրն էն պէօյիւք Թօփու կէչէնատ Բոման գալէսինատ Թէճրիպէ օլուսգ, իքի սէֆա պասրմըշ տրը։

Պիրինճի Թէճրիպէ, էլի լիպրա պարուԹ վէ պին լիպրա կիւլլէ իլէ օլմուշ, իքինճի Թէճրիպէ ևիւզ լիպրա պարուԹ վէ պին սէքսէն լիպրա կիւլլէ իլէ։ (Սէքիզ ևիւզ օգգա կիւլլէ։)

Իլք Թէճրիպէտէ Թօքուն պաշը աշաղը օլուսղունատան, կիւլլէ սույա կիսիպ սէֆա սէֆա սէքմիշ. իքինճի Թէճրիպէտէ Թօփուն պաշը 25 սէրճէ ևիւքսէլմիյէրէք, կիւլլէ իւչ պուչուգ միլ ուզաղա տիւշմիւշ տիւր։

Թօփուն աղըրլըղը սէքսէն պին օդգատան զկատէ օլուսգ, պէօյլ ևիրմի սէօրթ գատէմ, վէ աղրընը աչըգլըղը ևիրմի բարմագ իմիշ։ Պու ճիւմլէ իլէ պու սէրճէսէ տաղը վէ պաթալ Թօփլարը պիր իլէ եարամատը տա մէմուլտէն սէյիլ տիր։ Լյարըմ սատաթ եա իւչ չարիեէքատ անճագ պիր սէֆա սօղատուրուլուպ, պիր ևէրատէն պիր ևէրէ կիմիմէսի տախի մու հալ կիպի տիր։ Պէօյլէ պիր Թօփուն կէլիպ էօնիւնատ տուրաճագ տիվանէ սէ բէք գօլայլըգլա պուլուսնամաղ զանն իսէրիզ։

— Օնարատան կէլէն իսապէրլէրէ նաղարէն, Սըրը հիւքիւմէթինին մուսախսարէն Թասմիմ իլէ սէյի պէշ միլեան իսթիգրազ, պու սէֆա պաշա չրգըպ, ֆայիզի ևիւզսէ ևէսի սուսուզ հալսէ, ևիւզնիզ սոգատան իւչ սամիրընը տրը։ Սըսրրն էվվէլրի իսթիգրազը տախի, պու ֆայիզէ իսայը վաղըթ ևիւզնիզ ևիւզնիզ սընրպ վէրիլիպ, սոգատան սէօրթատէն աշաղը տա տիւշմէմիշ տիր։

Պու իսթիգրազա սէպէպ Հայվանատթ գըրզընը պէյան օլունուր։

Մանիւմ օլուսգուզ վէճն իլէ, Սը սրը զատաթը Նիլ սույունա միւհիմ տրը. պունուն իշխուն Նիլ քէնարընա պաթալ վէ գապա պօսթան տօլապլարը գուրուլուպ, վէ պու տօլապլարա էօքիւզեր վէ ատթար գօշուլուպ, սու թէատրիք օլունուրատ։

Պիր թէրաֆատան Հայվան գըրկընը. տիկէր թէրաֆատան բամպուգ զրատթընրն քէսրէթի սէպէպ օլուսգ քի, Նիլին քէնարընրընա մունթազամ վաքօր մաքինալարը գուրուլուպ, զրատթա լազըմ կէլէն սույու պու մաքինաղար վէրմին։

Իլեվմ էլ իսէն զիատէ պէօյլէ քէպիր վաքօր մաքինալարը Նիլ քէնարընատա իշլէմէքատէ օլուսգ, պիր թէրաֆատան տա եարընմագատա տրը։ Իսթիգրազ տախի պու մաքինալարատան տօլայը տրը. վէ պու հալսէ Ինկիլթէրրատան տշարրգա ագճէ չրգմայրսգ, ալնան գարզ ագճէ Ինկիլզ ֆապրիգաթօրլէրինէ վէրիլէճէյինէն պու իսթիգրազ հիսսէլէրի ճիւմլէ լէթրաֆընատան արանմագատա տրը։ Վաքօր մաքինալարընին վէրմէյի սու, հայվան իլէ սէօնէն տօլապարատան պին գաթ զիատէ, վէ պէլքիմ սէ օն գաթ էհվէն օլատուզանատան, պաղըրը ինանմատ պու հայվան գըրզընը Սըսրը հագգընատա պայաղճա պիր խայրրը չէյ տատա օլունուր. չինքի պունատան պէօյլէ սույուն արտը արասը քէսիլմէյիպ, տայրէի զրատթ տաթի օնա կէօրէ թէվի գրընարագ, Սըսրը պիր գաթ տախի էհեա իսէճէք տիր։

— Իթալիատան պաղը Կարիպալտի թէրաֆկիրլէրի Վէնէտիկ էյալէթինէ թէճավուզ իսթիպ օրայը իսթիլալէ վէրմէքատէ օլատուգլարը հալսէ, պիր թապըմը տախի օ էյալէթէ կէչմէք իւզրէ հաղրրլրգ կէօրսիքլէրինատէն, վէ պունարա միւատատէ օլունատա Իթալիա իլէ Լսթրիանընն արասը աշըլպ, ճէնկ զուհուրի տախի միւմքին օլատուզունատան, Իթալիա սէվլէթի պունդարը մէքս իթմէք իւզրէ, իւգէրլէրինէ տաքէր գալարմըշը, վէ պէյնիրինատ չէտիա պիր մուհարէպէ օլուպ թէրաֆէյնատէն խայը թէլէֆ վագի օրմուշ իսէ սէ, կէօնիւլ իւլէրին նըսֆը էյէ կէչմիշ իսէ սէ, նըսֆը տախի թար իւ մար օրմուշ տուր. Լսթրիատէվլէթի տախի հասպէլ ինհիթաթ Վէնէտիկ էյալէթինին սլ թէրաֆընա պիր լիվա տաքէր կէօնէրմիշ տիր։

— Լմէրիգատա Ինգօլնուն բէխ ինթիխապ օլունատուզու մալիւմ տիւր. Ինգօլնա խատմ օլան թէրաֆկիրլէր պիր հիլէ իլէ պունու մէքս իթմէք իչինն շու թէրթիպի տիւշունմիշլէր։ Հէր թէրաֆա եոֆթատար եարընշարրգ, Լմէրիգատա նէ գատար պէօյիւք շէհիր վար իսէ, ինթիխապ կիւնիւ ատթէշ վէրիլճէյինի պէյան իթմիշլէր։

Պունատան միւրատ շու օլուսյոր քի, հէր քէս գօրգուսն էվինատէն տրշարը չրգմասին վէ ինթիխապա գուրա կէօթիւրէմէսին։

Լսրին Ինգօլն հիւքիւմէթի, մուամէլատը միւէսսիսէ իլէ ահալինի թէմին խուսուս, մուճիպինճէ ինթիխապ մէն օլունամամրը. վէ Ինգօլն թէքրար սէօրթ սէնէ իշլին ըէիս ինթիխապ օլմուշ տուր։

— Հաքէրատէ պիր Լրմէնի չօճուղու էվատ քիմսէ օլմատրը հալսէ, սուսամը օլուսղունատան պիր մաշրուբա իլէ քիւրատէն սու չրգարմագ միւրատ իսէրէք պոյու քիւրէ եէթիշմէմէսինատէն, մաշրաբայը քիւրէ տալարը իքէն, պաշը տախի քիւրիւն իշլէնէ կիրիպ վէ գանը պաշընա գօշուպ չօճուգ պոլուսմուշ օլուսղու իշլիսիլմիշ տիր։

— Հաս քէօյէ պաշգա պիր քիւրէ հիքեայէսի սէ վար իսէ սէ, զաղէթայա սէրճի եէսէպ տօգունուր։

— Նյեմերին օն պէշինճի բաղար կիւնիւ սապահրն օն պիրինատ, Սալթան Մէհէմմէտատ պիր գահվէսէն գաղանէն աթէշ զուհուր իսէ իրէք, օն գատար տիւքքեան եանարագ պասարըմշը տրը։

Տէվլէթլէրի պէ-ճճէպ։

(575 ինճի Մէճմուասան պագիյէ։)

Ռուսիանը պօրճու.

Պօրճլուլուգ ճիհէթի իլէ, Ռուսիա սէվլէթի Ֆրանսըզա վէ Ինկիլզ նաղարէն իւչինճիւ տիւր։

Պու սէվլէթ հէնիւզ շու սօն սէնէլէրատ իրատա մասրաֆքընը մէյատանա չրգարմագատա օլուպ, պունուն սատ սիւրէթատ օլատուզու հէնիւզ թահգիգէ միւհիթաճ իսէ սէ, էն զիատէ էհմիյէթէ շայեան մահալլատէն ալընարագատա, Ռուսիա սէվլէթինին պօրճու տախի իւչ եիւզ միլեան լիրատան աշաղը սէյիլ տիր։

Շու մէվգիատէ Ռուսիատա պիր ճայիպ հալ տախի միւշահէտէ օլունուր. շու քի, Ռուսիանընն պօրճու զիատէ տախիլինէ տիր նիչէ քի խարիճէ։ Խարիճի պօրճունա եիւզսէ պէշ ֆայիզ վիրիր վէ սէքսէն պէշանէն տօգատան պէշէ գատար էնէր չրգար, պաղէն սէքսէն իքիսէ գատար տատ սիւշիւրիւ. կէօրիւլմիւշ տիւր։

Ռուսիա սէվլէթի, Ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզատան սօղրա, պօրճունուն ֆայիզինի վէ անատընը հէր սէնէ վագթը զէմանը իլէ վէրիր սէվլէթլէր սըրատընատա օլատուզունատան, հէմէն պիւթիւն սարրաֆլար հիսսէլէրինի ախաղ վէ գապզ իթմիշլէր տիր, վէ ալամատթմը բէք աղ պիր շէյ տիր։

Պունուն իլէ պէրաբէր, տախիլի պօրճլարը, եանի գայիմէսի, խաղնէ թահվիլէրի վէ սէրկիրէրի պու գատար իթիպարատա սէյիլ տիր, վէ վագթընա կէօրէ ևիւզսէ օն պէշանէն ևիւզսէ գըրգա գատար զայպ իթմիյի վար տրը։

Ռուսիա սէվլէթինին տուսյունուղլարը մունթազամատ տախի տրգգամատա շայեան պիր քէյֆիյէթ տիր։ Իշթէ միւֆրէտատը։

Խարիճէ պօրճ. իսթիգրազ թահմինէն	100·000·000
Խաղնէ թահվիլէրի. վ գայիմ. եանի քէտատատ ագճէ վէ տուսյունա պրրը մունթազատա	135·000·000
Տէվլէթ պանգասընա օլան պօրճու	75·000·000
Ճէման պօրճ	510·000·000

Պունդարրն ճիւմլէսինէ, Ռուսիա սէվլէթի ֆայիզ վէ անա օլարագ, սէնէսէ օն լիւչ միլեան լիրայա եագին տարֆ իսէր. վէ պու տա տախիլի պօրճլարրն չօղու ֆայիզիպ օլատուզունատան տրը, եօղսա օն պէշ եիրմի միլեան լիրա վէրմէսի լազըմ կէլիրսէ։

Ռուսիա պէվլէթինին տայրը մասրաֆը.

Ֆայիզ վէ անա	15·000·000
Հարպէտ	15·000·000
Պատրէտ	3·000·000
Տախիլէտ, մալէտ, մէմուրին, իմրէտատ թոր մասրաֆ, սէրայ մասրաֆը վէ այրրէտ	16·000·000
Ռուսիատա մէղհէպէտ	1·000·000
Սէարիֆի ուսուսիյէ, հօղ. ֆապրիգա, տատավ վէ այրրէտ	4·000·000
Ճէման	52·000·000

Լսրրիա պէվլէթինին պօրճու։

Ռուսիատան սօղրա կէլիր Լսթրիա։ Լսթրիա սէվլէթինին տախիլի վէ խարիճի. վ պանգայա օլան պօրճու վէ

տուչանու զարը մուծեմ ազամար	255·000·000
Աւսթրիա տէվլէթի պուս պօրձա ֆայրզ	
վէ անա օրարդ վերիբ	15·000·000
Տէվլէթը միշարալէյհանդն մէսարիֆաթը	
սարքէսի։	
Հարպկէ, տարի վագրթարտա	40·000·000
Պահրկէ	600·000
Տարիկէ, մալկէ, մէմուրին վէ սարքէ	16 000 000
Միւթէնէվկէ	4·000·000
	45·600·000

Աւսթրիա տէվլէթի պուս սէնէ-լերտէ թէսարիքեաթը հարպկէսի ի-չիւն, օն միլիոն լիրա տարի ֆազ-լա օրարդ սարֆ իթիմէրտէ օլուս-զունտան, պիր օ գատար տա սըրֆ աշըզը վար տրը։

Իտալիա տէվլէթինին պօրձու։

Իթալիա տէվլէթինին քեսֆիֆէի պօրձու	
անձագ հիւզ գրդգ միլիան լիրայա պալիզ	
օրը։ իտարի։	140·000·000
Ֆայիզ վէ անա	7·000·000
Հարպկէ	10·400·000
Պահրկէ	2·000·000
Տարիկէ վէ սարքէ	1·000·0.0
Սէարիֆ վէ մէսարիֆ	4·000·000
Միւթէնէվկէ	2·000·000
	26·400·000

Իթալիա տէվլէթի ճէնկ թէսարի-գի իչիւն տարի սէնէվի ալթը եէսի միլիոն լիրա ֆազլա մուսրաֆ իթմէքտէ օլուս զունտան, պունուն տարի նըս-ֆը, Իթալիա տէվլէթի իչիւն սըրֆ աշըգ տրը։

Բրուսիա տէվլէթինին պօրձու։

Բրուսիա տէվլէթինին քեսֆիֆէի ֆայրզը վէ ֆայրզըզ պօրձլարը ան-ձագ գրդգ միլիան լիրայա պալիզ օլա-պիլիր։ Իտարի։

Ֆայրզ վէ անա	5·000·000
Պէսարիֆաթը սարքէ	2·500·000
Հարպկէ	8·500·000
Պահրկէ	160·000
Սէարիֆաթը սարքէ	15·000·000
Ճէման	26·460·000

Բրուսիա տէվլէթինին տարի։ պէշ եիւզ պին լիրա գատար սրֆ աշըզը վար տրը։

Տէվլէթլէրին պէ-ճէնէյ սերնամէսի իլէ, տէօրթ տէֆա տրը եազմազտա օլուս զուզմուզ պուս մուվազէնէ տէֆ-թէրինտէն ալթը պէօյիւք տէվլէթ-տէն հանկըսընդն վարիատաթը չօգ, հանկրսընդն մասրաֆը, հանկրսընդն պօրձու չօգ, հանկրսընդն ֆայրզը, մուխթասար սիրէթլէ օգուշանարը-մըզա մալիւմ օլմուշ տուր զանն ի-տէրիզ։

Կէլէճէք հաֆթա պունուն ու-մումի պիր ֆիհրիսթինի տարի վէ-րիզ։ պիր միլթարա իլէ տարի պուս պահոը խիթամ իտէրիզ։

Խիթամը կէլէճէ։ Մէճմո-ատա։

Թէճէրի եճզախանէի Սինէօր Վիլէնյօ Օ՝ԱՆՆի։

Պէյօղլը Աշամֆ ճապպէսի. Ն.

Վիճատուս ինանդն հէր աէմ մուալիճէյէ միհթաճ օլմասը իլէ պէ-բապէր, իլաճլարդն էքսէրիսի տարի եա աճը, եա գօգուլսուս եա տա սէրթ չէյլէր օլուս զուզնտան իտարթարդն չօգլարդնը թիրիսինտրիզ։ իլաճտան կէրի տուրտուրտուզ, վէ պաղլա-րընդն իլաճը, մարաղտան պէտթէր թուսթուգլարը նամալիմ տէյիլ տրը։

Սրդմդգա մախսուս օլան մուհա-սէնաթդն պիրի տարի, ուսթա քիմ եակիրլեր մարիֆէթի իլէ էքսէրը ի-լաճլարդն եա խիւլասասը ալընարագ, եա աճլըգը վէ գօգուսու սէթր օ-լունարագ մուալիճէյի խասթարտա խոշ վէ շիրին կէօսթէրմէք իւզրէ պիր թագրմ իճատլար վագի օլմուշ տուր քի, պունդան իլէ թիթիզ պիր խասթա, շէքէր եէր կիպի իլաճ ալագ, մարաղ-տան մատտա իլաճտան տարի թատճիզ օլմայարագ, շիֆա պուլուր։

Պու իլաճ լէթաֆէթի, Իւրոբա-նդն վէ պաշլըճա Ֆրանսանդն ինանի-յէթէ պիր պէրկիւզարը օլուպ, իլաճ եաբանա վէ իլաճը ալանա պիր բատէ ատ խայրը օլարագ պիրինին միլիոնլար գազանըպ, տիկէրինին մի-լիոնլարտան զնգրյմէթ սրհհէթը վիւ-ճուտ էտինմէսի, տօղրուսու էսկի տէվրերին մալիք օլմատըզը վէ հա-սէտինէ մուճիպ օլաճագ պիր մուհ-հասէնաթ տրը քի, պու կիւն պի ի-նայէթիւն Թատալա տարըմըզա գրամէթ օլմուշ տուր։

Լաքին պաղը պիհնատֆ գալպլէր, եանի քէնտի մէնֆատէթինը ումումի-նին մէնֆատէթնա միւրատճահ թու-թան պաղը թամահէտար քիմսէլէր պու մուհասէնաթը մազարրաթա թատվիլ իթմէքլիկի իհթիրազ սայմա-յըպ, հէր իճտարընդն հէմէն պիր թագլանին ույատուրուպ, օրթայա պիր թագրմատա գալպ իլաճլար եայ-մրշլար տրբ քի պունդան իչիւն տարֆ օլունան ագճէ պէր թէրաֆ օլսուն, մուալիճէ տէյի ալընան չէյնն եա պօշ պիր չէյ, եատա տահա ֆէնասը պա-զէն մազարրաթը չէյլեր տախի օլուս-զու թէհագուգ իթմիշ տրբ։ Պունդ-լարտան, թագլատ օլմայրպ, ֆագատ մուրուրու զէման իլէ խասէսինի զայպ իթմիշ վէ պայաթլանմըշ օլան-լարընդն, թաղէ կիպի սաթրլմասը տա-նի պաշգա պիր չէյ տրբ։

Լաքէրը խասթա սահիպլէրի խաս-թանընդն տէրանէ եանընպ պուրալարա արգագատ իսէմէտիքլէրինէն, վէ արգագատ իթմէսէլէր տախի պիլիպ ադ-նայատարգլարընդան, պու մագուլ իրճարը գուրանմագ պու հէսատ էլ եէվմ պիր էմնիյէթ իչի տրբ։

Տիրայէթ վէ խիթիգամէթի իլէ միրէթիմիզէ թանընմըշ օլան Սինէօր Վիլէնյօ Օ՝ԱՆՆի, պու էմնիյէթը քեսամիլ իլէ էլնէվմ քէնտիսինի ա-հալիյէ թագտիմ իտէր։

Շէյզէ քի եագընատա պիղդաթ Լու-բրատա ադամէթ իտիպ, Ֆրանսա-տան, Իթալիատան վէ մահալը սայը-բէտէն, ատիտէ զիբը օլանտուզու-վէճճ իլէ պիր թագրմ, խալիս, թա-զէ, վէ նէֆիս մուալիճէլէր վէ թէր-թիպլէր թէսարիքի իլէ, Սրիթանէյէ ավանէթ իթմիշ օլմազ իլէ քէմալը էմ-նիյէթլէ էճզահանէսինէ միւրաճա-ատ օլաճանմասընը իլթիմաս իտէր։ վէ հիչ պիր վագրթ ինսանիյէթի թամատա ֆէատ իտէմէտիքինտէն պահաճա էհ-վէնիյէթի տախի պու էմնիյէթէ իլա-վէ իտէր։ Ա է քէնտի պիղդաթ մահիր քիմեակիր պուլունուզունատան, պէօյ-լէ պիր էմնիյէթէ տախի իթիմատ հագգ տրը։

Մուալիճէ իլէ պէրապէր խաս-թարարդն խթիրահէթի տախի թըզ-ճա զայէթ միւլմէզէմ օլուզունատան, մումայիհյ պունու տախի տէր խա-թըր խտիպ, զնսրատ կէօրիւլէճէյի վէճճ իլէ, խասթէկէանընդն խթիրա-հէթինի մուճիպ օլաճագ, պիր թա-գրմ նէվճատա էտէվլէթ տախի պէ-բապէր կէթիրմիշ տրբ։

Թօպէթ մատատէի միւհիմմէսի տախի, մէտէնիյէթլէ պէրապէր կիւն պէ կիւն մէյատան ալմագատա օլուպ, պիր պագրմա մուալիճէ գատար վէ պէլբիմ օնատան տա պիատէ արգագաթա շայէան օլան թօպէթ էճզալարընա տախի տարֆը զիհն խտիպ, նատա պէր-նինտէ գուլանընմագատա օլան պիր թագրմ մուզիր եա զէհիրլի շէյլերէ պէտէլ, խատ խալիս, վէ թօպէթլէ պէբապէր վիճուտ տէ ֆայատա խտէր տէրէճէտատ էէնի վէ լաթիֆ թէր-թիպլէր կէթիրմիշ տրբ։

Նիհայէթը քէլամ, գէվգիսաթ-տան տախի սրհհէթը վիճուտին խա-բատ օլմամասը զընինատա, պունա տայիր տախի պաղը խալիս վէ նէֆիս մէշրուսրաթ թէսարիքինի իհմալ իթ-մէմիշ տրբ։

Պուտայիդէհին պու հիմմէթի շա-յանը բէսէնա վէ խիթիհատը ամմէ օլաճաղը մէմուլա գավիմիզ օլուպ, պունճա զահմէթ վէ հիմմէթէ պէ-տէլ էմնիյէթը ումումիյէի քէնտիսի-նէ պիր միւքեաֆաթը քեսֆի ատտա իթատինտէն, ճիւմլէյի պունա թէշ-վիգ իտէրիզ։

Իշլէ էճզա վէ էռէվլրը ֆէհրիսթի։

1. Իարիսին էն միւթէպէր քիմեա-խանէլէրինտէն ալընմըշ, ճինս ճինս իլէթլէրէ մախսուս ճինս ճինս քիմեէվի վէ զայրը քիմեէվի իլաճ-լար։ քի հէքիմլէր հէր կիւն խաս-թարարա թէրթիպ իթմէքտէտիր։
2. Հաղրը եաբըմըշ էնվալը հապլար, շուրուպլար, գուրբալար, սու-հուֆլար։ եագը վէ սայրսէ իլ-լէթէ կէօրէ։
3. Թաղէ մատէն սուլարը։ Վիշինին հէր ճինսի։ Մէգուարօ, Պամուլ-լանա։ Աբա, Պօն, Ռուլնա, Աէր Պարլզպատ վէ սայրսէ (Թաղէ-լիբլէրի քէֆիլլի)։
4. Լօքսիբիւք, նէղլէ վէ կէօյիւս սօուգլամասընա գարշը էնվալի լէ-զիզ վէ խասսէլի գուրբալար։ պի-րինճի ֆապրիգալարտան։
5. Կէրէք էլիբլի կէրէք սաֆի վէ կէրէք Վանիլիալը մէշհուր Սէ-նդիսէ Ճիգօլատը։ (էհվէն վէ ալա)
6. Օ տի Գօլօն։ տուզ Յան Սարի Ֆարինանդն։ ճինս ճինս։
7. Անշհուր թօալէթ սիրքէլէրի, վէ սաչ քէբէյինի թէմիզլէյիճի սու, վէ սապուն, տիշ թօզլարը, ֆըր-չայարը վէ սաչ բօմատալարը։ (սո-սիէթէ Իմիէնիքտէն պիղդաթ մուպայա օլունմուշ։)
8. Անշհուր Գօլտ Գրիմ։ վէ սաչլա-րը մուհաֆազա իթմէք վէ տէօք-մէմէք իւզրէ պիր նէվի զնդգլա-մէթ բօմատա։
9. Էվալէսիէրտիւ Պարրիպիւթիւն Իւրոբատա մէշհուր օլուպ, պէ-տէնէ գուվվէթ վէ սրհհէթէ մէ-սարօլան պու պինաղիր ունունգլ-մէթինի, պինէրճէ խասթալար պէ-հէր եէվմ թատիգ իթմէքտէտիր։
10. Խասսէլի վէ բայիհէլի նէվպէնէվ իքսիրլէր։
11. Կէրէք Իարիսին վէ կէրէք մա-հալը սայրսէնին սուհուլէթլու-սաչ վէ սագալ պօյալարը։
12. Հէր նէվի իբէք վէ եիւն գու-մաչարտան լեքէ չըգարաճագ պիր նէվի բուհ։ քի գումաշըն բէնկի-նի պօղմայարագ լեքէյի պէլլիսիզ խատր։
13. Դրէնտի քէնտինէ գուլանըլըր նէ-վիճատա թէնքիսէ։ Պու մագուլ թէնքիսէլէր Սիսթանէտէ զամէն վար իսէ տէ, եազլը էճզա իլէ գուլանմագ միւքինսիզ օլուպ, պու եէնի կէլէնլեր, իսթէնիլտիսի հալտէ եազ իլէ տէ գուլանըլըր։
14. Կազօժէն, եանի հազմը թատամ իչիւն կազլը սու, լիմոնատա, շու-բուպ վէ շարապ հասըլ խատր մա-քինա։
15. Խասթալարընդ խթիրահէթինէ մախսուս էնվալը նէվիճատա էտէ-վամ։
16. Թրֆիլ չօճուգլար իչիւն էմզիք վէ կէօյիւստէն սիւտ էքիճի ալէթ, գասրգ պաղը վէ սայրսէ։
17. Կէօյիւսիւ սօուգ վէ նէվազիլ-տէն հըֆզ իթմէք իչիւն պիր նէ-վի ֆանէլա։
18. Սինիր իլէթլէրի իչիւն, էլէքթրօ կալվանիք ֆրչալար վէ լասթիքլէր։
19. Լաղ վէ գրչատ խսթէնիլտիսի անտէ, կէրէք խասթա իչիւն վէ կէրէք ֆէրահսէթ իչիւն պուղ եաբրճը նէվ թարզ պիր ալէթ քի, խսթէնիլտիսի հալտէ ալա տօն-տուրմա տախի եաբար։ Պու ա-լէթ Ֆրանսատա իճատ օլանլարընդն էն էհվէնի վէ էն գօլայլըգլա գուլանըլըշլըսը տրբ։ էճզալէրի տախի զայէթ էհվէն օլարագ պէ-բապէր սաթըլըպ, խսթէյէն, էճ-զախանէյը մէզպուրտէ թէճրիւ-պէսինի բայէլայն կէօրէպիլիր։
20. Ամիսէյ վէ սինիրէ գուվվէթ ի-չիւն գընագընալը վէ սայրը էն-վալը էճզալը շարապլար։
21. Վէնէտիկին խալիս մէլիսէ բուհու վէ միտէ իչիւն բէլին բուհու։
22. Շալ, քիւրք վէ ջուհա էլպիսէ-լէրի կիւվէտէն մուհաֆազա իթ-մէք իչիւն, պիր նէվի միւճէրրէպ թօզ։
23. Լիւպէն ֆապրիգասընդն էնվալը բայհելի բուհ վէ Լաքսթրէլէրի։

Պունլարա էմսալ պաղը չէյլեր տա-խի, իլէրիւտէ բէյ տէր բէյ կէլիքճէ խասսէթէն իլան օլունուբ։

Պու տէրէճէ ահալիյէ ֆայիտէլու-պիր իլանը, պու տէֆա պիզ տախի հավասիս գըրէթինէ պիր մէտար վէ պիր մազուրիյէթ տատ խտէրիզ։

Մասիս ի անգոյ Դէրասանի։

Թատերական դերասաններու հա-մար ընդհանուր սովորութիւն մը եղած է, տեսարան չէրած իրենք զի-րենք անգուրել, պաճուճել ու գու-նաւորել, որպէս զի իրենց բնական պակասութիւնները որչափ կարելի է ծածկեն, և հանդիսականներուն գե-ղեցիկ երևան։

Մասին ալ այս անգամ հատարակու-թեան առջին թատերական նոր խաղ մըն ալ խաղալու յօժարելով, իր ա-րուեստակիցներուն սովորութեանը համեմատ, ինքը կինքը այսպէս կը պն-գուրե, կը պաճուճէ ու կը գունա-ւորէ։

» Մասիսը խղճի և կարծեաց ազա-» տութեան կողմնակից է, . . . քըն-» նադատութեան սահման չճանչեր » ազգին այս կամ այն մասին կարծի-» քը, այս կամ այն մասին քաղաքա-» կանութիւնը, հետևաբար ազգը » բաժնող կրօնական և աշխարհական » մասանց կամ կողմանց, ոչ մէկին և » ոչ միւսին բացառիկ դիտմանցը կամ » գործիք կամ ջատագով ըլլալու բա-» ղդական սորկութիւնը չընդունիր։ » այլ որչափ իր խղճմտանքը, մտաւո-» րական կարողութիւնը, են. են. » կը նեբեն իր խորհուրդն ու կարծի-» քը կը յայտնէ անխտրաբար, ազ-» գային թէ բարոյական, թէ կրօնա-» կան և թէ քաղաքական խնդրոց վը-» րայ, ինչպէս այն ամէն հրատարա-» կային թերթերը, որ առանց մաս-» նաւոր կողմնակցութեան մը շահուն » գործիք ըլլալու, հանրութեան օգ-» տին ծառայելու ազնիւ պաշտօնին » նուիրուած են։ . . .

Աքանչելի կենդանագիր մը, որուն տակը միայն գրոն խօսքը կը պակսի որ կրսէ, Ահա այր իսրայէլացի, յորոմ դեն-գուիւն ոչ գոյ։

Ուզողը թող խաբուի այս պա-ճուճեալ կենդանագրին, մենք որ ա-սոր բուն լուսանկարը ունինք առ-ջևնիս։ անգայրը մեզ չկրնար խաբել։ Ահա այս լուսանկարը կը գտնենք հա-սարակութեան առջին, որպէսզի քաղ-դատէ և տեսնէ թէ որն որ առաւել նման է սկզբնատիպին, քննէ, դատէ, ու չմոռնայ։

Իսկզբան Մասիսը կրսէ թէ «խրդ-ճի և կարծեաց ազատութեան կողմ-նակից է», և երկու տող վարը երկար խօսքերով կուզէ հատատել թէ ա-մենեին կողմնակցութիւն մը չունի, իբրև թէ խղճի և կարծեաց ազատու-թեան կողմնակից ըլլալը։ կողմնակցու-թիւն մը չէ, այս փոքրիկ հակասու-թիւնը վեր ի վերայ ծանուցանելէ ետև անցնինք բուն նիւթոյն։

Յիրաւի, Մասիսին կողմնակցու-թեան պատայն արժանացող խղճի ա-զատութիւնը մեզի համար անհասկանալի խօսք մըն է։ մեր, այսինքն մարդոց ամէն ազատութիւնը զսպողը ու չա-փաւորողը և մարդը անբան անա-սուններէն զանազանողը իր խղճն է։ Ի վերուստ բնական ազատութիւն-ները զսպելու համար տրուած այս շնորհքը, ազատութեան ասպարէզը-նելը, մեզի համար յիրաւի անիմա-նալի իմաստ մըն է։ Ինչպէս ասոր այն-չափ չենք զարմանար, վասնզի ինչպէս Լուսսօ կ՚ըսէ, իրաւունք է դիպն այն ընդհա-նուր լեզուն, որ ամէն մարդու կը իօսի։ Բայց իրաւ դիպը կը հասկնան այն լեզուն։ կրնա՞նք ըսել որ Մասիսը այդ լեզուն հասկը-ցողներէն է։ ըստ իս ոչ, որովհետև եթէ հասկընար, չէր կրնար ազատու-թիւն տալ այն բանին, որ ըստ էու-թեան ազատութիւն չափաւորելու կապ մըն է։

Թերևս խղճի ազատութիւն ըսե-լով կրօնքի ազատութիւն կը հասկը-նայ արդեօք Մասիսը։ Ինքն ասոր գա-զափարն անգամ չունի։

Նախ և յառաջ, ինչպէս խիղճը,

ԱՐՇԱԿՈՒՆՅԱՑ ԴՈՄ

Ի՞նչպէս ասա՝ ասաղ ասաղ ասաղ

թէմէայը Ամերիկա, եանի Ֆիլատէլֆիէ իւկ դաթը մուամէլէ իթմիշ ամը։

Անլէյ Իսալինէսինին Եէնի պիր Իմիդրողը։

Պու խաթիգրաղ Սուլթան Ապտիւլ Ազիզը Թաղիր օլունան Եէնի պանդա գումբանիասընին Թէրթիպի օլուպ, ուրգ. գաթա շայեան ուրը։

Խաթիգրաղ ճէման էքի միլիոն էքի եիւզ պին լիրա օլուպ պէհէրի եիւզէր լիրալըգ եիրմի էքի պին հիսէյէ թագսիմ օլունմուշ ուր։

Հիսէլէրին պէհէրի իչիւն եիւզ լիրա եէրինէ ասղան եէտի պուչուգ լիրա ալող օլունմագ ուրը։

Ֆայիզի սենէվի եիւզէ սէքիզ ամը. վէ էքի թագսիթլէ վէրիլմէք ամը, եանի Մարմարա վէ Սեպասմ բերաէ։

Պու խաթիգրաղին միւատէթի եաբընըգ պէշ սենէ ամը, եանի պէշ սենէտէ քեաֆֆէի հիսէլէր եիւզէր լէրատան էօտենէճէք ամը։

Ջէմէք օլուր քի, հեր սենէ տէօթ պին տէօղթ եիւզ հիսէնին գուրասը չէքիլիպ բարասը վէրիլէճէք ամը։

Լաքին պու խաթիգրաղին էն զիատէ ուրգաթա շայեան օլան Թէրաֆը ամթիլզիքը խուսուս ուր։

Հէր սենէ պու խաթիգրաղին գուրասը չէքիլմէքտէ, իւք չըգան հիսէլէրէ շու իքրամլար օլաճագ ուրը։

Լին էվվէլ չըգան պիր հիսէյէ իքրամ. 5000 լիրա
Էքինճի չըգան պիր հիսէյէ իքրամ. 2000 »
Ցահա սողրա չըգան պէշ հիսէյէ, պաշգա պաշգա հեր պիրինէ. 1000 »
Ցահա սողրա չըգան օն հիսէյէ իքզալիք. 500 »
Լիրմի հիսէյէ. 200 »
Ալթմըշ հիսէյէ. 100 »
Եիւզ հիսէյէ. 50 »

Շէյլէ քի իւք չըգան եիւզ տօղսան եէտի հիսէտար, վէրանքէրի եիւզ լիրայա պէտէլ, պէշ պինտէն, էլլի լիրայա գատար իքրամ ալաճագլար։

Պու թարզ խաթիգրաղ, Ամիթանէտ հէնիւզ իւք ամը։

Հիսէլէրատէն իւք էվվէլ եալընըզ եիրմի լիրա մանթլու օլունուպ կէլէճէք յուխսէք գատար, եիրմիշէր լիրա իւք թէմամ օլաճագ ուրը։

Պու խաթիգրաղա, Տէվլէթը Ամիյէնին ազնամ բուսուսմանը գարշըլըգ կէօսթէրիլմիշ ամը։

ԻՍԼԱՆԹ

Պէհէր սենէ պաղը սէլաթինի իւզրամ պէ հէթ մագամ հապրաթը, մէքեաթիպի շէրիֆէլերի սիւպհանընա գաբամա նամիլէ վէրիլմէքտէ օլան էլպիսէնին, ասլէի ինայէթվայէի ճէնապը շէհրյարիսէ, վագթը թէվֆիկ հուլուլ իթմիշ իսիւկինտէն, իշ պուշէհրի ճէմաղիւլ սանիյէնին եիրմի սէքիզինճի բաղար էրթէսի, վէ բէճէպի շէրիֆին իքինճի բէնիշէմպէ վէ ալթընճը բաղար էրթէսի կիւնէրի սաաթ եէտի գարարլըլըընա, իճրա օլունաճագ միւնագատատէ պուլունմագ իւզրէ, գաբամաճը վէ թէրզի վէ եէմէնիճի վէ բաբուշճի վէ խաֆֆաֆ էսնաֆը իլէ, սաիր թալեպ օլանլէրին էվգաֆը Հիւմայուն խազինէսինատ մէվճուտ պուլունմալէրի իլան օլունուր։

١٢٨٠ թիշրինի սանի ١٥ վէ ١٢٨١ ճէմազիսիւլսանի ٢٧

Իղհարը իֆլաս իտէն Տէկիրմէնճի Գրիգոր Օ. աքարեանընը խուսուսաթը վագտասը ատրատսթ խուսկինտէն ալաճագլուլերինին կէլմէսի ١٢٨٠ շեվվալ ١٥ վէ ١٢٨٠ մարթ ١١ թարիխինատ իլան օլունմուշ իսէ տէ, հենիւզ պաղլերի կէլմէմիշ վէ օլ պապատէ թատային օլունան սինտիքլեր իմմալը մուհասէպէ իլէ գօմիթէյէ պիր գլեթա ըաբօրթօ վերմիշ վէ պիր թագըմը գօնգօրատթօ միւզաքերէսիսէ կիրիշլուպ իմզայամը օլուուգլարընընան, իճրայը իճապը վէ ալաճագլերի նիզամը իւզրէ իսպաթը իլէ իմզալերինին թատափգի զամնընտա մէրգուսմատէ հեր քիմին ալաճաղը վար իսէ, եէտէրինտէ պուլունաճագ սենէտէլերինի պիլ իսթիսապ մահը հալին օն պէշինտէն իթիբարէն ٢١ կիւնէ գատար գօմիթէյէ կէլմէք վէ միւատէթը մէղզուրատէ կէլուպ իսպաթը միւատատա իթմէյէնէր, մոսանընը իսթիճինտէ գալաճագլարը թէքրար իլան վէ իհթար օլունուր։

Լրագաճագ օգուն։ Ալա մէշէ, համալիէսի տէ պէրապէր։

Ֆիլատէլֆ եէրինէ կէօրէ ամը, վէ շիմտիկի Ազաճամի սէմթի իչիւն չէքիսի 29 ղըշ. Թագսիմ 30. Լէնի. շէհիր վէ Լանկալթի 32։

Վարնա. Տէմիրգաբու իսանի՝ 22 օտայա միւրաճաաթ օլունա։

Մէշհուր վէ զնդըլմէթ պիր թագըմ էսկի (անթիգա) սիքքէլէր սա. թըլըգ օլուուզունատան, խոթէքլի օլանլար, Լէնի իսանտա Մէճմուայը Հավատոս օտասընա միւրաճաաթ իտէպիլիրլէր։

ՏԻՐ ՃԷՐԲԱՀԸ
ՎԷ ՏԻՐ ԹԱԳՈՒՊՈՒ
ԻՆԿԻԼԻԶԼԻ
ՏՕԳԹՈՐ ՄԱԼԸՆ

Պու թագիպ, քէնտի միւթէպէր միւշթէրիլէրինին վէ միւքեաթէպէ իլէ քէնտիսինէն պիլ ֆիլիլ խոթիֆատէ իթմիշ օլան զէվաթըն տավէթինէ մէպնի, ազ պիր վագըթ իչիւն Հիսթանէյէ կէլմիշ ալուպ, քիմ քի քէնտիսինէ միւրաճաաթ իթմէք խոմէրատէ։ Պէյօղլունատա Հօթէլ տը Պիլանտատա, էօյլէտէն իքի սաաթ էվվել, վէ տէօրթ սաաթ սօղրայա գատար պուլտպիլիր։

Պու թագիպին վաղ իթմէսի տիշլէր պօղուրմագ, նէ չէնկէլի վար, նէ պաղը, նէ տէ եաբը. պու եաբմա տիշլէր, պիթիւն պիթիւնէ եէնի պիր զենատթա եաբըլմիշ ուրը. վէ Լօնտրա, Լարիս վէ Սպանիա Լքբօղնոսիօնալրընտա մէտալյար տասկի ալմըշ ուրը. պուընար հիչ աղրըսըզ գօնուր, էսկի քէօրէրի ջըգարմագ իչատպ իթմէք. նէ՛ պաղը օլուր, նէ տէ չէնկէլ. վէ պու անէտէք կէօրիլէն եաբմա տիշլէրին էն կիւզէլ ուրը։

Հազմը թատա վէ սէօհպէթէ սուհուլէթ վերիր, վէ եաբմա օլուուզունու թանրմագ մուհալ գատիլմէն ուրը։

Թատիպի մումայիլէյհ, չուգուր տիշլէրի տասկի տօղսուրուր. էն չիւրիք էն սիյահ վէ էն ազրրը տիշլէրի տասկի քէնտի էսկի հալէթինէ կէթիրիր. Պու խուսուս իչիւն քէնտիսի պէյազ պիր մանուն գուլլանը, վէ պու մանուն տիշէ սիւրիւլիւր սիւրիւլմէզ, չիւրիք տիշլէ էն սէրթ շէյլէր տասկի էզիլիր, վէ տիշի ջըգարմայա ասլա հաճէթ գալմազ. խուսուսի իլէ էօն տիշլէր իչիւն զնդըլմէթ պիր տէվա ուրը պու։ 5

Փարիսին տիշ թատիպի վէ տիշ եաբըճըլէրինտէն միւսիւ Տօգթօր Ըլէգ եագընտա Ամիթանէյէ վիւրուտ իթմիշ օլմաղ իլէ, Պէյօղլունատա Կլավանի սոգաղընտա Ն՝ 2 խանէտէ իւ գամէթ խտէրէք, տիշ ճէրրահլըզնա, վէ սայրը էսկի մարազլարա միւթաալիգ հեր խուսուսա հիմմէթ վէ մուպաշիրէթ խտէճէք ուրը։

Պաղը բէք նասիր վուգուսաթլարընան մատատա, թատիպի մումայիլէյհ տիշ չէքմէյէ հաճէթ գալմայարագ տասիսի տիշ աղրըլարընը վէ խասթալըգլարընը էյի իթմէյի վատ խտէր. եէնի, թէրզի օլուուզունատան, խոթէքլի օլանլար, Լէնի խանտ